

Motion till riksdagen 2025/26:271

av Mikael Larsson och Kerstin Lundgren (båda C)

med anledning av skr. 2024/25:206 Riksrevisionens rapport om den statliga styrningen av det civila försvarets uppbyggnad

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen snarast bör lägga fram förslag till riksdagen om utredningen Kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig (SOU 2024:65) och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen snarast bör ge besked om i vilken omfattning Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, snart Myndigheten för civilt försvar, ska bistå andra myndigheter, kommuner och regioner och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Totalförsvarsplaneringen och uppbyggnaden av det civila försvaret är avgörande för Sveriges säkerhet i en orolig omvärld. Riksrevisionens granskning och regeringens skrivelse är därför viktiga och intressanta dokument att ta del av.

Centerpartiet har länge varit drivande för ökade anslag till just civilt försvar. Även om den uppgörelse som slöts innan sommaren 2025 inte riktigt nådde upp till de anslagsökningar som vi föreslagit var det ett välkommet steg på vägen mot att Sverige återigen ska få ett starkt civilt försvar. Vi förutsätter att regeringens beskrivning av dess arbete, som kan läsas i skrivelsen, motsvaras av verklig ambition och att orden omsätts i handling.

Rysslands invasion av Ukraina 2022 gjorde det tydligt att Sverige behöver ett starkare civilt försvar, och fick också till följd att frågan fick högre prioritet, detta med aktiva insatser som följd. Även Riksrevisionen har noterat detta och konstaterar att den

nya strukturen för civilt försvar infördes sent i den period man granskat. Man påpekar samtidigt att det fortfarande finns områden och funktioner som inte omfattas av denna struktur. Man framhåller också att sektorsansvariga myndigheter inte heller fick föreskriftsrätt enligt vad som föreslogs av den föregående utredningen.

Vid en genomläsning av regeringens skrivelse kan det förefalla som att regeringen menar att ambitionshöjningen för det civila försvaret, och de nya strukturerna, berodde på att nämnda regering tillträdde vid ungefär samma tid. Det bör då tas till protokollet att processerna redan var påbörjade. Tidigare regeringar har agerat i viss mån, men även den nuvarande skulle kunna göra mer än vad som nu görs. Det centrala framöver är att det finns ett brett stöd för nödvändiga satsningar på civilt försvar.

Vi har i denna motion avsikt att lyfta några av de delar i ärendet vi finner viktiga att föra upp till diskussion. En av dem handlar om involverandet av privata aktörer, som enligt vår mening är nödvändigt för att på bredden bygga ett starkare civilt försvar. Som Riksrevisionen påpekar har påfallande lite gjorts över tid för att lyckas med detta. Man skriver bl.a.: ”Trots kravet [i förordning (2022:524) om statliga myndigheters beredskap] verkar det inom flera områden under lång tid ha skett lite dialog med och involvering av aktörer inom det privata näringslivet.” Vi delar denna uppfattning och har i kontakt med företagargorganisationer fått samma bild.

Riksrevisionen tar också upp att kravet på myndigheterna att beakta totalförsvaret i all verksamhet varit så generellt och otydligt att det inte lett till någon verkningsfull styrning. När nu mål för det civila försvaret är på plats kan det konstateras att de visserligen är välkomna, men att de för den skull inte lider av ett överskott av konkretion. Här krävs mer vägledning, och då inte enbart för statliga myndigheter.

Vidare tar Riksrevisionen upp det civila försvarets finansiering. Centerpartiet avser att bevaka denna fråga.

I rapporten beskrivs också vikten av att det avsätts riktade medel till civilt försvar. Vi bedömer att detta alltjämt behövs. Viktigt är i det sammanhanget att i tillräcklig omfattning se behoven hos alla berörda aktörer.

Utan att i detalj gå in på alla övriga delar av det civila försvarets uppbyggnad som Riksrevisionen tar upp kan vi konstatera att vår bedömning är att man har fog för sina rekommendationer – alla tre.

När det gäller att tydliggöra ansvarsfördelningen menar vi att regeringen snarast bör lägga fram förslag till riksdagen gällande utredningen Kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig (SOU 2024:65), så även gällande finansiering av eventuella åtgärder.

När det gäller att tydliggöra vad som ska åstadkommas menar vi att regeringen snarast bör ge besked inte bara om att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, snart Myndigheten för civilt försvar, ska bistå andra statliga myndigheter, kommuner och regioner med kunskap och information, utan också omfattningen och finansieringen av detta.

Vi förutsätter också att besked när det gäller att säkerställa myndigheternas finansiering kommer riksdagen till del löpande allteftersom uppbyggnaden av det civila försvaret fortgår.

Mikael Larsson (C)

Kerstin Lundgren (C)